Redacţiunea Administraţiunea
Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Volger (Otto Maas), Henrik Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebery*; în Budapesta: *A. V. Goldberger Anton Mezei Eckstein Bernat*: în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIV.

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe sése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şese lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 237. Braşovŭ, Vinerĭ, 25 Octomvre (6 Noemvre). 1891.

Braşovŭ, 24 Octomvre st. v.

Unulŭ dintre stimabilii noştri cetitorĭ ne adreséză o interpelare, la care venimŭ a'ĭ rĕspunde astăḑĭ.

Ne întrébă adecă, amintitulŭ domnŭ, că décă precum presupune domnia-sa, noi nu consimţimŭ cu direcţiunea de a reîmpămênteni în limba nóstră totŭ felulŭ de cuvinte strĕine, ce le eliminasemŭ deja şi le înlocuisemŭ cu altele românescĭ, séu romanisate după limbile latine, de ce ḑicemŭ *„fişpanŭ“* în locŭ de *„comite supremŭ“* séu *„prefectŭ“*?

„Vețĭ ḑice“ dóră—adauge interpelantulŭ — „pentru că este funcţionarŭ ungurescŭ, mai multŭ în modŭ sarcasticŭ; dér nu toţĭ cetitorii D-Vóstre se vorŭ pricepe, ci unŭ numĕrŭ considerabilŭ va cugeta, că aşa e bine, că precum erau sub Nemţĭ „forstandĭ“, „beţirkerĭ“, „kerkermaisterĭ“ ş. a. sub Maghiarĭ sĕ fiă „fişpanĭ“, „vicefişpanĭ“, „fisolgăbirae“, „solgăbirae“ ş. a. Noi avemŭ pentru tóte oficiile şi terminĭ românescĭ, pe carĭ poporulŭ celŭ puţinŭ aşa de uşorŭ îĭ póte învĕţa dela noi, cum a învĕţatŭ pe cei străinĭ dela adversarii noştri.“

Adevĕratŭ, că avemŭ pentru tóte oficiile şi terminĭ românescĭ. Dér óre nu s'a întrebatŭ onorabilulŭ nostru interpelantŭ, că de când îĭ avemŭ?

Décă îşĭ va încorda puţinŭ memoria va găsi împreună cu noi, că acei terminĭ românescĭ pentru oficiile publice îĭ avemŭ din timpulŭ, când se înciripase la noi în ţéră o viéţă publică românéscă órecare şi când încolţeau cu putere speranţele, că şi poporulŭ românŭ se va bucura de egala îndreptăţire naţională, că şi elŭ va avé funcţionarĭ seĭ românĭ numiţĭ cu scopŭ de-a servi şi de a înainta interesele neamului lorŭ.

Pe atuncĭ se introdusese şi terminulŭ de „comite supremŭ“, care strictŭ luatŭ era unŭ barbarismŭ în limba nóstră, dér prin care se esprima nu ceea ce este astăḑĭ în adevĕrŭ „fişpanulŭ“ la noi, ci demnitatea ce-o ocupă.

Pe atuncĭ „comiţii supremĭ“ nu aveau ca „fişpanii“ de aḑĭ misiunea specială de a fi poliţaii poporului, de a'lŭ tracta în numele unei scâlciate „idei de statŭ“, ca pe unŭ poporŭ strĕinŭ şi duşmanŭ statuluĭ, gândindu-se totŭ numai la aceea, cum sĕ'lŭ împedece în desvoltarea sa naţională şi culturală; pe atuncĭ, se mai ţinea sémă încă de aceea, că aicĭ trăesce şi unŭ poporŭ românescŭ, de aceea erau şi comiţĭ supremĭ românĭ, carĭ vorbeau cu poporulŭ în limba lui şi rĕspundeau românesce la vorba românéscă.

In timpurile acelea avea înţelesŭ, ca Românulŭ sĕ ḑică către şefii comitatelorŭ „comiţĭ supremĭ“ şi „vice-comiţĭ“, ér la subordinaţii lorŭ sĕ le ḑică „protopretorĭ“, „pretorĭ“ etc.

Astăḑĭ însĕ s'a schimbatŭ situaţiunea atâtŭ de cumplitŭ, încâtŭ s'ar face de rîsŭ acela, care dândŭ terminĭ românescĭ oficiilorŭ publice administrative ar vrea sĕ apară lucrulŭ astfelŭ, ca şi când aceştĭ funcţionarĭ arŭ avé de grijă şi de interesele de viéţă ale poporului românŭ.

Astăḑĭ în era Kulturegyleturilorŭ, a Kişdedovurilorŭ, a ordonanţelorŭ lui Csaky şi a candidărilorŭ à la Guido Baussnern dela Făgăraşŭ, e multŭ mai rĕu, decâtŭ cum era sub Nemţĭ, când poporulŭ nostru avea de a face cu „forstanḑii“, „beţirkerii“ şi „Kerkermaisterii“ etc.

Étă de ce ḑicemŭ noi astăḑĭ „fişpanĭ“ şi nu „comite supremŭ“. Voimŭ sĕ arătămŭ prin acéstă timpulŭ, în care trăimŭ şi persecuţiunile, ce trebue sĕ le suferimŭ.

Cum amŭ şi puté noi pune pe fişpanii Banffy, Bethlen Gabor, Baussnern etc. alăturĭ cu comiţii de fericită aducere aminte, ca George Popa, Piposŭ, Hodoşŭ şi alţii?

Atâta deocamdată pentru lămurirea domnului interpelantŭ şi a publicului cetitorŭ.

CRONICA POLITICĂ.

— 24 Octomvre, (5 Nov.)

— O depeşă din Bucurescĭ adresată la Foreign-Office (ministrulŭ de esterne) în Londra, declară, că este neesactŭ, că regele **Carolŭ** ar fi intratŭ în **întreita alianţă**. Regele n'a negociatŭ decâtŭ în scopulŭ de a asigura neutralitatea României, elŭ însĕ nu a luatŭ nicĭ unŭ angajamentŭ (mai multŭ ca Anglia) faţă de Germania. Nu trebue convertită o visită amicală făcută mai întêiu regelui Italiei şi apoi împĕratului Germaniei, într'o călĕtoriă politică, cu scopulŭ de a lega destinele României de acelea ale triplei alianţe. Ideia fundamentală a acestei călĕtorii este de a asigura neutralitatea României, şi acésta este cu atâtŭ mai adevĕratŭ, că negociărĭ fórte active se urméză cu guvernulŭ rusescŭ, în acelaşĭ scopŭ. — Trebue sĕ mai adaugemŭ, că după tóte propabilităţile va avé locŭ în curêndŭ o *întrevedere la Livadia între Ţarŭ şi regele României*. — In ceea ce privesce *căsătoria moştenitorului tronului* cu fiica cea mai mare a *ducelui din Edinburg,* trebue sĕ se védă în acésta o nouă *garanţă a neutralităţii*, pe care cabinetulŭ din Bucurescĭ crede a-o obţiné dela marile puterĭ. Căsĕtoria se va face fără nicĭ o îndoiélă la Londra.

— Din Beldradŭ sĕ telegraféză, că regenţa a primitŭ definitivŭ **demisiunea** *ministrului de finanţe* **Vuicĭ** şi cu acestŭ prilejŭ şĭ-au datŭ dimisiunea şi ministrulŭ lucrărilorŭ publice şi celŭ alŭ cultelorŭ. Cu conducerea portfoliului de finanţe fŭ încredinţatŭ ministrulŭ presidentŭ Paşicĭ, dér cu tóte acestea crisa nu e delăturată şi după cum se vorbesce în cercurile competente, *şi ministrulŭ presidentŭ Paşicĭ* va demisiona în curêndŭ.

In şedinţa din 31 Oct. n. c., **Sobrania bulgară** a adoptatŭ prin aclamaţiă adresa ca rĕspunsŭ la discursulŭ tronului; acéstă adresă s'a semnatŭ în 2 Noemvre. După verificarea titlurilorŭ în şedinţa din 2 Noemvre preşedintele a proclamatŭ douĕ scaune vacante dintre carĭ acela alŭ d-lui Belcev. Cu acéstă ocasiă elŭ a rostitŭ unŭ discursŭ ḑicêndŭ între altele, că *de acolo de unde se aştepta lumina şi bunĕtatea, a venitŭ asasinarea.* Elŭ propune Camerei sĕ esprime sentimentele de regrete pentru sórtea unei victime a libertăţii bulgare; în acestŭ momentŭ toţĭ deputaţii s'au sculatŭ.

— Fostulŭ ministru italianŭ *Crispi*, a adresatŭ unui ḑiarŭ germanŭ o scrisóre interesantă asupra **congresului păcii** şi asupra d-lui *Bonghi*, fostŭ preşedinte în comitetulŭ organisătorŭ alŭ acelui congresŭ şi demisionatŭ din causa unui articolŭ de gazetă, în care recunoscea Franciei dreptulŭ de a pretinde reîntórcerea Alsaţiei şi Lorenei. Étă ce ḑice d. Crispi: „La congresulŭ păcii, care are sĕ se ţină la Roma, discuţiile trebue sĕ se urmeze pe basa *statului quo*, care reiese din tratate. Décă s'ar adopta o altă basă séu décă oratorii arŭ voi sĕ pună în desbatere chestia naţionalităţilorŭ, acesta ar da nascere la conflicte. Onorabilulŭ domnŭ Bonghi face gimnastică intelectuală, fără a fi convinsŭ, după cum sperŭ, nicĭ elŭ însuşĭ de ceea ce publică... Revisuirea chestiei naţionalităţilorŭ e o afacere seriósă pentru Europa şi nu póte decâtŭ sĕ foloséscă păcii generale décă nu se încércă o resolvare a ei. Dintre statele marĭ ale lumei vechĭ, afară de Italia, nicĭ unulŭ nu póte ḑice că n'are de restituitŭ câte o bucată de pămêntŭ, décă naţiunile arŭ trebui sĕ se reconstitue pe basele lorŭ naturale. Francia, Englitera Rusia, Austria, Turcia nu suntŭ libere (immuni) de acestŭ pĕcatŭ. Ce ar ḑice Francia, décă la congresulŭ din Roma s'ar discuta chestia de dreptŭ a restiturei Nizzei şi Corsicei? Dér destulŭ; nu se se va face nicĭ încercarea de a se atinge acéstă temă şi onoribilulŭ domnŭ Bonghi ar fi făcutŭ mai bine décă ar fi tăcutŭ.“

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Marseillaisa.*)

De Mara Cop Marlet.

Deóre-ce în timpulŭ mai nou s'a vorbitŭ érăşĭ multŭ despre imnulŭ acesta sĕlbaticŭ frumosŭ alŭ libertăţii popórelorŭ, fiind-că s'a permisŭ ca marseillaisa sĕ rĕsune înaintea tronului imperialŭ alŭ Rusiei — cântecŭlŭ popórelorŭ pusŭ pe aceeaşĭ tréptă cu cântecele împĕrătescĭ— nu este neinteresantŭ sĕ ne întórcemŭ la istoria nascerei sale.

Ce istoriă mĕréţă dramatică şi mişcătóre este a acestei melodii ameţitóre.

Unŭ cap'd'operă alŭ pasiunei şi alŭ entusiasmului, unŭ cântecŭ alŭ rĕsbunărei şi alŭ revoltei, alŭ temerei şi alŭ spaimei, alŭ patriotismului sfântŭ şi alŭ urei detestabile şi nebune, alŭ triumfului, alŭ curagiului în luptă şi în faţa morţii, marseillaisa a fostŭ rescumpĕrată prin glónţe sub patru regimurĭ, până când în fine aria acéstă imposantă şi grandiósă, ca şi geniulŭ eliberatŭ alŭ sufletului unui poporŭ, pluti învingĕtóre prin eterŭ, şi republica a treia a ridicat'o la rangulŭ de *cântecŭ naţionalŭ* alŭ Franciei.

Cine e poetulŭ şi creatorulŭ ei? Unŭ tinĕrŭ oficerŭ cu numele Rouget de l'Isle. Suntŭ întêmplărĭ, carĭ nu se potŭ reproduce în prosă, fiindŭ-că ele însăşĭ suntŭ o piesă poetică în cadrulŭ esistenţei omenescĭ — şi astfelŭ şi din naraţiunea, cum s'a născutŭ tabloulŭ libertăţii Franciei, sub orĭ ce condeiu e o poesiă — fără ritmŭ, fără rimă, dér atâtŭ de rĕsunătóre şi duiósă, încâtŭ trebue sĕ o ascultămŭ estasiaţĭ.

Sĕ ne închipuimŭ într'o séră rece şi îustelată din luna lui Aprilie, şi adecă cu aprópe unŭ secolŭ înapoi, în casa primarului din Strassburg, Dietrich. O lumină viuă se revărsa prin ferestre în stradă, acolo se dă o serată. Totdeodată trebue sĕ ne facemŭ o ideă despre atmosfera ardĕtóre, ce o respira atuncĭ societatea din Strassburg. Atuncĭ nicĭ o inimă nu bătea liniştită, atuncĭ nu se afla idei recĭ chibzuitóre, pe valurile entusiasmului plutea corabia speranţei sublime şi desinteresate, încunjurată de flacăra sacră a iubirei de patriă — afară în nóptea întunecósă a destinului se sdrobéscă séu sĕ afle stéua conducĕtóre a viitorului. — — Clopote rĕsună neîntreruptŭ în biserici, femeile se rógă, tunurile bubue, amicĭ se află îmbrăţoşaţĭ pe stradă, salutându-se séu luându-şĭ rĕmasŭ bunŭ pentru veciă, voluntarii vinŭ din tóte părţile în cetate, care e o adevĕrată vatră de focŭ a rĕsboiului.

Şi la Dietrich domnesce acéstă disposiţiune. Bĕtrânulŭ primarŭ are o nobilă soţiă şi douĕ fiice drăgălaşe lângă sine. Toţĭ cei de faţă însĕ încungióră pe unŭ tinĕrŭ oficerŭ de geniu, în etate de 20 anĭ, Rouget de l'Isle, care e tot-deodată şi unŭ autorŭ talentatŭ şi compositorŭ. Primarulŭ din Strassburg îĭ întinse unŭ paharŭ cu restulŭ unu vinŭ spumegătorŭ, care se afla încă ascunsŭ în pivniţă şi-'lŭ provócă, că în aceste ultime picăturĭ sĕ afle unŭ imnŭ alŭ entusiasmului pentru poporulŭ francesŭ.

Rouget de l'Isle bea şi alérgă acasă. Frigulŭ îlŭ pĕtrunde, elŭ intră în camera sa pustiă, deschide instrumentulŭ, cântă şi face versurĭ. In fine adórme — cu capulŭ pe instrumentŭ — ca şi prinsŭ în cerculŭ fărmecătorŭ alŭ unei puternicĭ inspiraţiunĭ.

A doua ḑi diminéţa se duce grabnicŭ la Dietrich, primarulŭ venea din grădină, fiicele suntŭ deşteptate, amicii suntŭ chemaţĭ. Fiica cea mai mare acompaniază la clavirŭ, Rouget de l'Isle cânta, în curêndŭ urmatŭ de vocea timidă a fiicei mai micĭ. La prima strofă cei presenţĭ sĕ îngălbinescŭ, la strofa a doua îĭ podidiră lacrimile, la strofa a treia se îmbrăţişéză cu toţii într'unŭ delirŭ alŭ entusiasmului.

Cântecŭlŭ naţionalŭ alŭ Franciei — *Marseillaisa* e aflatŭ.

Şi nu este fórte tragicŭ, că nefericitulŭ Dietrich, câteva lunĭ mai târḑiu

*) Le Roy de Sainte Croix, unŭ publicistŭ francesŭ talentatŭ, care şĭ-a aflatŭ mórtea în valurile mărei, a lăsatŭ afară de istoria marseillaisei publicată în Strassburg, şi unŭ manuscriptŭ voluminosŭ, în care dênsulŭ a adunatŭ multe amĕnunte asupra nascerei, rĕspândirei şi parodiilor acestui cântecŭ francesŭ. Acestŭ manuscriptŭ a fostŭ până acum de curêndŭ în posesiunea mea, şi făcêndu-mĕ d. Alfred Mezières, membru alŭ academiei francese, atentă asupra valórei lui, am schiţatŭ din acésta datele pentru studiulŭ amintitŭ (Autóra.)

SCIRILE ḐILEI.

— 24 Octomvre (5 Nov.)

Directorulŭ generalŭ alŭ poştelorŭ şi telegrafelorŭ din Chicago, după cum anunţă „Timpulŭ“, se află de două ḑile în Bucurescĭ. După ce a visitată Londra, Berlinulŭ şi Viena, unde a vĕḑută tóte instalaţiile telegrafice şi telefonice, directorului poştelorŭ din Chicago 'i s'a spusŭ dela Viena sĕ vie în Bucurescĭ, unde va avé lucrurĭ interesante de vĕḑută. În adevĕrŭ, d-sa, însoţită de d. inspectorŭ Iacobescu, a visitată laboratoriile de la oficiulŭ, centralŭ, de care a rĕmasŭ pe deplinŭ mulţumitŭ; ceea ce a făcutŭ admiraţia directorului americanŭ a fostŭ chioşculŭ unde suntŭ instalate pe cheiulŭ Dâmboviţei, paratonerele cablului telegraficŭ sub-teranŭ, carĭ suntŭ o invenţiune românéscă fórte practică. Directorulŭ telegraficŭ din Chicago a sfătuitŭ ca direcţiunea nóstră a poştelorŭ şi telegrafelorŭ sĕ ia parte la Esposiţia din Chicago, unde e sigură, că ţéra nóstră e bine represintată“.

***

Alegerea patriarchului ecumenicŭ din Constantinopolŭ s'a fixatŭ pe ḑiua de 3 (15) Noemvre. Realegerea fostului patriarch *Ioachim* se ḑice, că e asigurată. Contra-candidatulŭ Germanos n'ar avé asigurate decâtŭ 8 voturĭ.

***

La asasinatulŭ lui Belcev. Din Sofia se anunţă, că la Chaskevo a fostŭ arestatŭ individulŭ Cristo Kuzmanov, acusatŭ de a fi luatŭ parte la omorulŭ lui Belcev. Kuzmanov, împotrivindu-se agenţilorŭ a fostŭ rănitŭ.

***

Mare concertŭ: Oratorulŭ Elia. Reuniunea de cântărĭ germană, împreună cu societatea filarmonică şi cu musica orăşenéscă din locŭ, va da Marţia viitóre în 10 Noemvre n. c., în sala hotelului „Centralŭ Nr. 1“ unŭ *mare concertŭ*, asupra căruia atragemŭ atenţiunea publicului nostru iubitorŭ de musică. Sub conducerea dirigentului de corŭ *Rudolf Lassel*, se va representa adecă *Elia*, oratoriu după cuvintele vechiului testamentŭ în două părţĭ, compusŭ de Felix Mendelssohn-Bartholdy. Marele corŭ va fi compusŭ: din membrii reuniunei de cântărĭ braşovene şi corulŭ ei de dame (100 cântăreţĭ şi cântăreţe), apoi din societatea filarmonică cu musica orăşenéscă (o orchestră de 40 de musicanţĭ). Soliştiĭ vorŭ fi: solo-suprană: d-ra Ida Hiemesch; solo-alto d-ra Iulia Giesel; solo-tenorŭ: d-lŭ Adolf Orendi; solo-basŭ: d-lŭ Ernst Hintz. Soliştii părţilorŭ de ansamblu: d-na Eugenia Heltner, d-ra Frieda Schnell şi d-ra Mina Gutt. Alto: d-rele Iulia Giesel şi Augusta Neugeboren. Basŭ: D-nii George Scherg şi Iosifŭ Pinker. — *Bilete se vêndŭ* în librăria Wilhelm Hiemesch (Têrgulŭ grâului) şi în séra representaţiei la cassă. *Preţurile locurilorŭ*: cercle 1 fl. 50 cr; locŭ numerotatŭ (Sperrsitz) rêndurile întêiu 1 fl. rĕndurile din urmă 70 cr; locŭ pe galeriă 60 cr. Intrare: josŭ 50 cr; pe galeriă 30 cr; — Se recomandă procurarea de texturĭ ale oratoriului, care se capĕtă pentru 6 cr. în librăriile de aicĭ şi în séra representaţiei la cassă. Inceputulŭ la 8 óre.

***

Petrecere. Studenţii românĭ din locŭ vorŭ da mâne-séră, Vinerĭ, o petrecere cu dansŭ în sala otelului „Nr. 1.“ Intrarea 50 cr.

***

Scire literară. Cu inceputulŭ sĕptĕmânei viitóre vomŭ începe cu publicarea novelei „Cerşitórea dela Ponts des Arts“, alu căreia autorŭ este vestitulŭ novelistŭ germanŭ Vilhelm Hauff.

***

Morminte de ale Hunilorŭ. La însărcinarea museului naţionalŭ ung. din Budapesta, archeologulŭ Alexandru Farkas a făcutŭ sĕptĕmâna trecută nisce scrutărĭ archeologice, pe teritorulŭ comunei Martelŭ (Màrtély) de lângă Hodmezö-Vàsárhely (comit. Ciongradŭ). După cum 'i se raportéză lui „Egyetértés“, aceste scrutărĭ au resultate îmbucurătóre. S'au aflatŭ morminte de ale Hunilorŭ, din carĭ se póte conchide, că în acestŭ ţinutŭ se aflau colonii de ale Hunilorŭ încă prin secululŭ alŭ patrulea. „Dintre mormintele Hunilorŭ s'au desgropatŭ vre-o ḑece, în carĭ s'au găsitŭ antichităţĭ de fórte mare interesŭ, precum săbii, frâne, scărĭ dela şea, aurŭ, bronzŭ şi juvaere. Mormintele se întindŭ în două şirurĭ, la distanţe de 10 metri unulŭ de altulŭ. Intr'unulŭ din aceste şirurĭ suntŭ înmormêntaţĭ cei bogaţĭ, ér în celălaltŭ suntŭ osĕmintele sĕracilorŭ. Printre schelete s'au găsitŭ schelete de ale bărbaţilorŭ şi de ale femeilorŭ mestecate la olaltă. Intre obiectele aflate, cele mai preţióse suntŭ două săbii drepte, dintre carĭ una este lucrată fórte frumosŭ şi are unŭ mănunchiu bogatŭ întrauritŭ. Frânele şi scările de şea dovedescŭ, că şi Hunii folosiau aceste lucrurĭ.“

***

Derailare de trenŭ. Cetimŭ în „Naţionalulŭ“ din 13 Oct.: Trenulŭ dela Burdujenĭ de aḑĭ-dimineţă înainte de a ajunge în gara Gaşcanĭ a derailatŭ. O şină strâmbându-se, maşina a derailatŭ şi apoi s'a rostogolitŭ în şanţŭ trăgêndŭ după dênsa 4 vagóne. Maşina s'a sfărîmatŭ cu totulŭ; unŭ vagonŭ de cl. III care s'a aprinsŭ, a arsŭ complectŭ. Se ḑice că suntŭ şi mai multe victime. După o oră dela întêmplarea accidentului s'a formatŭ unŭ trenŭ de ajutorŭ. Causa acestui accidentŭ se atribue relei stărĭ în care se află linia Paşcanĭ-Botoşanĭ.

***

Miniştri în Braşovŭ. Cu ocasia deschiderei căii ferate Braşovŭ-Kezdi-Osorheiu, ce se va sĕvîrşi la 20 Noemvre n., suntŭ aşteptaţĭ la Braşovŭ miniştrii ungurescĭ Gavrilŭ Baross şi Andreiu Bethlen.

Cestiunĭ politice bisericescĭ.

In şedinţa dela 2 Novembre a comisiunei financiare a dietei ungurescĭ s'au pusŭ la ordinea ḑilei desbaterile asupra *bugetului cultelorŭ şi instrucţiunei publice.*

Inainte de a intra în desbaterĭ, deputatulŭ *Helfy* se ţine în dreptŭ de-a esamina, întru câtŭ s'a nisuitŭ ministrulŭ de culte de-a urma direcţiunei principiare, ce şi-a luat'o, şi întru câtŭ nu. Una din aceste direcţiunĭ era unirea şcólelorŭ medii, pe care ministrulŭ nu numai n'a dus'o în îndeplinire, dér elŭ desvóltă încă şi mai departe ramificarea în două părţĭ a şcólelorŭ medii. In ce privesce bugetulŭ, din punctulŭ de vedere alŭ economiei, oratorulŭ nu póte fi, decâtŭ cu recunoscinţă faţă cu ministrulŭ. E altă întrebare însĕ, décă din punctulŭ de vedere alŭ instrucţiunei publice, a fostŭ întru tóte corectă acéstă economisire a ministrului, orĭ nu a fostŭ.

După acestea oratorulŭ revine asupra cestiunei *numirei primatelui.*

Numirea primatelui este unŭ faptŭ sĕvîrşitŭ, ḑice Helfy. Nu se îndoesce în vrednicia noului primate, dér a avutŭ acéstă numire unele precedenţe, pe care află de lipsă a-le scóte la lumină câtŭ mai curêndŭ. Anume foile semi-oficiale în decursŭ de lunĭ de ḑile au afirmatŭ cu tótă siguranţa, că candidatulŭ guvernului a fostŭ Metropolitulŭ dela Agria. Prin ce împrejurare guvernulŭ n'a pututŭ, orĭ n'a voitŭ a numi la acestŭ postŭ pe candidatulŭ sĕu? Nu scie oratorulŭ, care din două versiunĭ este mai autentică: pusu-s'a pedecă din partea celorŭ dela Roma, orĭ din partea corónei? Décă Roma a fostŭ pedeca, cum s'a pututŭ întêmpla o asemenea ingerinţă directă? Décă însĕ pedeca a fostŭ la coróna, atuncĭ cum se póte uni acésta cu obligamentulŭ constituţionalŭ alŭ guvernului rĕsponsabilŭ? Şi cum póte guvernulŭ sĕ ia asupră-şĭ rĕspunderea pentru faptulŭ, că unŭ bărbatŭ distinsŭ alŭ bisericei catolice a fostŭ susţinutŭ de elŭ timpŭ de 8 lunĭ de ḑile şi la urmă i-s'a făcutŭ o grea vătĕmare, mai alesŭ décă pedeca se va fi pusŭ din partea Romei?

Helfy se provócă tot-odată la declaraţiunea, ce a făcut'o ministrulŭ cu privire la *strămutarea scaunului primaţialŭ* şi întrébă, décă mai rĕmâne şi astăḑĭ pe lângă acea declaraţiune şi resolva-se-va acésta în scurtŭ timpŭ? De-asemenea întrébă, décă în *cestiunea matriculelorŭ* are ministrulŭ de gândŭ sĕ rĕmână pe lângă legea în vigóre de astăḑĭ? Cestiunea acésta este încă şi astăḑĭ neresolvată, cu tóte că acéstă cestiune nu privesce numai pe catolicĭ, ci ea peste totŭ este de o importanţă mare mai alesŭ acum, când „atâtea semne indică *desvoltarea spiritului confesionalŭ*“.

Falk scie, că în anulŭ trecutŭ Metropolitulŭ din Agria a fostŭ la Roma, unde cu persónele de influinţă a tractatŭ asupra cestiunei matriculelorŭ. In timpulŭ din urmă s'a lăţitŭ vestea, că elŭ ar fi fostŭ la Roma din însărcinarea guvernului. Intrébă decĭ, décă e adevĕratŭ acésta, şi décă da, atuncĭ cum se unesce acestŭ pasŭ cu dreptulŭ publicŭ maghiarŭ şi cu independenţa ţĕrei, garantată prin lege?

Ministrulŭ Csaky: In ce privesce instrucţiunea publică declară, că nu s'a abătutŭ dela ideia şcólelorŭ medii unitare şi speră, că planulŭ privitorŭ la şcólele medii unitare îlŭ va şi duce în deplinire.

In ce privesce cestiunile politice bisericescĭ, oratorulŭ declară mai întâi, că în rĕspunsulŭ sĕu nu voesce sĕ atingă partea personală a cestiunei, mai alesŭ findcă tractarea acestei cestiunĭ într'o numită mĕsură ar fi şi vătĕmătóre pentru dreptulŭ, ce-lŭ are regele apostolicŭ. In puterea acestui dreptŭ, scaunele archierescĭ le ocupă aceia, pe carĭ regele apostolicŭ îi crede mai potriviţĭ. Coróna a numitŭ aşa-déră de primate pe acela, pe care, avêndŭ în vedere tóte împrejurările, l'a aflatŭ mai potrivitŭ. Ceea ce s'a făcutŭ, este urmarea voinţei regelui apostolicŭ şi pentru tóte cele ce s'au întêmplatŭ, guvernulŭ nu numai că ia, dér şi póte lua asupră-şĭ rĕspunderea. Guvernulŭ numai unŭ candidatŭ a avutŭ, care a şi fostŭ numitŭ. Ceea ce s'a întêmplatŭ înainte de asta, a fostŭ numai o combinaţiune şi apoi, că pentru ce în loculŭ celui din combinaţiune a fostŭ pusŭ altulŭ, oratorulŭ, fiindŭ cu considerare la natura lucrului, nu află de cuviinţă a aminti aci. Comunicarea cu Roma se întêmplă pe cale diplomatică; ministrului de esterne nu i-a rĕmasŭ, decâtŭ ca hotărîrile, ce le-a luatŭ regele la propunerea guvernului, sĕ le comunice cu Roma.

Câtŭ pentru călĕtoria la Roma a Metropolitului din Agria, acésta nu s'a făcutŭ din însărcinarea guvernului, şi nicĭ n'a fostŭ împuternicitŭ de a vorbi în numele acestuia, ceea ce ar fi fostŭ în contraḑicere şi cu dreptulŭ publicŭ maghiarŭ.

Cestiunea matriculelorŭ oratorulŭ o consideră ca resolvată şi declară, că în casŭ de necesitate, ordinaţiunea lui de până acum va fi dusă în deplinire prin disposiţiunĭ legale.

Faţă cu cestiunea scaunului primaţialŭ, oratorulŭ peste câte-va ḑile va arăta dietei modulŭ potrivitŭ alŭ resolvărei ei.

între sunetele aceleiaşĭ melodii, care s'a născutŭ la vatra sa familiară, din inima amicului sĕu, din vocile fiicelorŭ sale — s'a urcatŭ pe eşafodŭ?

Noulŭ cântecŭ, acceptatŭ de oraşulŭ Strassburg sburà din orasŭ în oraşŭ. Marseilezii federaţĭ, îlŭ cântară la intrarea lorŭ în Parisŭ şi-i dădură numele lorŭ. Bĕtrâna mamă a lui Rouger de l'Isle, o regalistă căruntă şi religiósă, îi scrie, îngrozită de ecoulŭ, ce l'a aflatŭ vocea fiului ei. „Ce e acestŭ imnŭ revoluţionarŭ, pe care-lŭ cântă o bandă de tâlharĭ, carĭ cutreera Francia şi care îi dau numele tĕu?“ De l'Isle însuşĭ, esilatŭ ca regalistŭ, o ascultà tremurândŭ şi urmăritŭ de o ameninţare a morţii în fuga sa către Alpii Haut. „Cum se numesce acestŭ imnŭ?“, îlŭ întrebà unŭ conducĕtorŭ. „Marseillaisa“ fù rĕspunsulŭ. Şi astfelŭ aude elŭ ca fugarŭ isolatŭ, pentru prima óră numele nemuritorŭ alŭ propriei sale opere...

Cu multŭ mai interesantŭ ca istoria marseillaisei şi a creatorului ei, care de de multe-orĭ a fostŭ obiectŭ de studiu, este literatura, care s'a născutŭ împrejurulŭ acesteia. Este, ca şi când fiăcare francesŭ renumitŭ ar fi adusŭ o flóre, ca sĕ împodobéscă fóia ei commemorativă — şi adecă una dintre cele mai preţióse, care a mânatŭ sentimentulŭ şi ideile sale.

Astfeliu se născù în jurulŭ Marseillaisei o mulţime de aforisme frumóse şi cu spiritŭ, carĭ adunate într'unŭ opŭ, trebue sĕ ne surprindă prin valórea lui etică şi psichologică.

Acum de curêndŭ a scrisŭ de esemplu *Sarcey*: „Nu, acestŭ cântecŭ n'are poetŭ, n'are creatorŭ! A rĕsăritŭ din însă-şĭ inima naturei, într'o ḑi, când acésta era în frigurile patriotismului!“

Louis Blanc o sĕrbătoresce cu cuvintele frumóse: „In fine s'a aflatŭ musica gloriei! Odată o vorŭ cânta armate întregĭ cu curagiulŭ Titanilorŭ în inimă şi cu lacrămile umanităţii în ochĭ.“

Totŭ astfelŭ de espresiunĭ de entusiasmŭ înfocatŭ are *Michelet* pentru marseillaisa. „Ea n'a fostŭ nicĭ când unŭ cântecŭ de rĕsboiu, ci unŭ cântecŭ de eroi!“ esclamă elŭ. „Asupra grózelorŭ rĕsboiului şi asupra volniciilorŭ sale turbate, plutea idea sublimă, şi în adevĕrŭ sacră — a revoluţiunei — a eliberărei lumei — a înfrăţirei omenirei. Marseillaisa e unŭ cântecŭ, care chiar şi în rĕsboiu 'şĭ păstréză o adiare de pace. Cine nu cunósce strofa sacră: „Cruţaţĭ victimele!“ (*Epargnez tristes victimes!*)

Adâncŭ simţită şi poeticŭ cugetată este şi aceea ce ḑice *Lamartine* (*Histoire des Girondins*) asupra marseillaisei. Reproducemŭ espresiunea sa.

„Tóte popórele simtŭ în sufletulŭ lorŭ în momente marĭ patriotice, că rĕsare unŭ cântecŭ sacru. Tóte simţirile aducŭ tributulŭ lorŭ. Piciorulŭ face marşurĭ, gesturile se facŭ mai vióie, vocea ameţesce urechile, urechile mişcă inima. Omulŭ întregŭ pare că e unŭ instrumentŭ alŭ însufleţirei — tóte córdele fiinţei sale suntŭ încordate. Imnulŭ, care ese în momentulŭ acesta de pe tóte buzele, nu dispare nicĭ când, dér nicĭ nu-lŭ profanéză. Intocmai ca acele stégurĭ sfinte, carĭ se păstréză în boltiturile templelorŭ şi le scótŭ numai la ḑile anumite, se păstréză cânteculŭ naţionalŭ ca o armă estremă pentru órele de ce cea mai mare restriste a patriei“.

Felix Piăt ḑice: „Marseillaisa nu e nicĭ unŭ cap d'operă, nicĭ unŭ solo, ea e cânteculŭ masselorŭ, romanţa armatelorŭ. Nu — nu Rouger de l'Isle a creat'o. El a cântat'o întâiu, acésta e totulŭ....! Autorulŭ adevĕratŭ alŭ marseillaisei este poporulŭ întregŭ, cu órórea sa faţă de sclăviă, cu credinţa sa în libertate, în patriă cu tóte temerile şi speranţele sale, cu nemărginitulŭ sĕu entusiasmŭ şi cu eterna sa poesiă. Singuraticulŭ omŭ e numai o sticlă reflectătóre, care a înflăcăratŭ în capulŭ sĕu, în inima sa tóte razele unui focŭ sacru — şi le-a întrunitŭ într'unŭ focarŭ.....“ Câtŭ de adevĕratŭ e stilulŭ omului, atâtŭ de adevĕrată e marseillaisa. . . . . Francia.“

Le Roi de Sainte Croix ḑice despre marseillaisa într'unŭ momentŭ de avêntŭ entusiastŭ:

„Artele frumóse au făcut'o ḑeiţă, şi ele au dreptate, în adevĕrŭ nu e nimicŭ în nascerea acestei frumóse ode, care a atrasŭ după sine o mulţime nebună prin o bucuriă eroică şi prin jertfirea de sine, ceea ce privesce literile şi cuvintele.

Corespondența „Gaz. Trans."

Năsĕudŭ, Octomvre 1891.

Imormêntarea vicarului Moisilŭ. — In 6 Octomvre 1891 s'au sĕvîrșitŭ aicĭ îmormêntarea fericitului vicarŭ foraneu alŭ Rodnei, Grigoriu Moisilŭ, cu o pompă démnă de acestŭ bărbatŭ, o pompă asemenea căreia n'a mai vĕḑutŭ Năsĕudulŭ; inteligința din Năsĕudŭ și în specialŭ preoțimea, profesorii si rudeniile n'au crutatŭ nimicŭ pentru așĭ împlinì s. datorință.

Tristŭ destulŭ însĕ, că dintre atâția cărturarĭ marĭ din Năsĕudŭ și giurŭ. câțĭ au luatŭ darte la acéstă ceremoniă, nu s'a aflatŭ unulŭ, care sĕ srie ceva despre ea. Mĕ voiu silì dér eu a descrie pe scurtŭ acéstă ceremoniă.

Fericitulŭ vicarŭ Grigoriu Moisilŭ, încetândŭ din viéță în 3 Octomvre diminéța, în Năsĕudŭ numai decâtŭ s'a luacŭ hotărîrea de a sista sĕrbarea ḑilei de 4 Octomvre, ca ḑi jubilară pentru deschiderea primei clase gimnasiale în 1863, și s'au amânatŭ balulŭ, care avea sĕ se țină în aceea ḑi, ér pe biserica din Năsĕudŭ s'au arboratŭ stindardele de doliu. Inafară vestea despre mórtea acésta străbătêndŭ ca fulgerulŭ, în 4 Octomvre pretutindenea s'au trasŭ clopotele, s'au făcutŭ la slujbă rugăciunile prescrise pentru sufletulŭ reposatului, și s'a făcutŭ credincioșilor cunoscută acéstă dureróstă perdere.

Incă în 3 Octomvre s'a luatŭ hotărîrea, ca îmormêntarea sĕ se facă a 4 ḑi, adecă în 6 Octomvre, pentrucă atâtŭ dd. delegațĭ ai consistorului din Gherla, câtŭ și mai cu sémă unŭ fiiu alŭ rĕposatului, profesorŭ în Slatina (România), sĕ pótă ajunge pentru a lua parte la îmormêntare.

Delegații consistorului din Gherla, Clariss. d-nii Ioanŭ Papiu, canonicŭ și Dr. Ioanŭ Popŭ prof. teol., precumŭ și o parte dintre preoțĭ, ajungêndŭ în 5 Octomvre, au împlinitŭ séra părăstasulŭ prescrisŭ și ceremonia rituală la casa rĕposatului.

In acéstă ḑi au sositŭ telegrame de condolență dela Escelența Sa archiepiscopul *Mironŭ Romanulŭ*, dela Flor. Porcius, dela popa Macaveiu, apoi dela Blasiu, Gherla etc.

Totŭ în 5 Octomvre cosciugulŭ s'a învĕlitŭ cu cununĭ de doliŭ din partea preoțilorŭ din vicariatŭ (deosebitŭ frumóse); din partea Reuniunei învĕțătorescĭ Mariane, din partea profesorilorŭ, învĕțătorilorŭ și școlarilorŭ, diu partea comisiunei administrătóre de fond. școl. gr. cat. etc. etc.

Actulŭ îmormêntărei s'a începutŭ în 6 Octomvre după 9 óre diminéța și s'a sĕvêrșitŭ întocmai după programa specială statorită în ajunŭ.

Sicriulŭ cu rĕmășițele mortualĭ, purtate de 8 preoțĭ tinerĭ și urmată de 34 preoțĭ în ornate, s'a ridicatŭ dela locuința vicarială și s'au transportatŭ în pompósa biserică, în sunetulŭ clopotelorŭ, pintre șirurile junimei studióse, care purta în frunte flamurĭ negre de doliu, și printre mulțimea din tóte părțile pentru a petrece la veciuica odihnă pe iubitulŭ lorŭ părinte. (Poporulŭ din Năsĕudŭ însĕ a lipsitŭ și de astă-dată; abia o parte dintre pompierĭ se vedea mișcându-se printre mulțime).

Timpulŭ fiindŭ fórte plăcutŭ, o parte din publicŭ, care nu mai încăpea în biserică, au ascultatŭ prohodulŭ în grădina bisericei.

După cântarea prohodului, la care a luatŭ parte activă și corulŭ studenților sub conducerea profesorului Gr. Pletos, atâtŭ sicriulŭ câtŭ și publiculŭ, s'au așeḑatŭ în fața bisericei în grădină în partea către piéță pentru a asculta cuvêntările funebralĭ.

Aicĭ mai întâiu a vorbitŭ Clar. d. *Ioanŭ Papiu*, care cu cunoscutulŭ sĕu daru oratoricŭ s'a silitŭ a mângăia pe credincioșĭ pentru pierderea îndurată, asĕmĕnândŭ acestŭ ținutŭ cu vechiulŭ Israilŭ, care s'a cutremuratŭ și s'a umplutŭ de jele când au străbătutŭ vestea morții lui Matatea profetulŭ, căutândŭ sĕ arete, ce rolŭ a jucatŭ acestŭ vrednicŭ păstorŭ, etc. Apoi a vorbitŭ parochulŭ Rodnei *Gerasimŭ Domide*, care — însușĭ pĕtrunsŭ de adêncă durere sufletéscă — a înșiratŭ vîrtuțile și vredniciile rĕposatului ca părinte, ca preotŭ, ca vicarŭ, ca conducĕtorŭ, i-a făcutŭ biografia și panegiriculŭ, sfîrșindŭ prin a-i lua rĕmasŭ bunŭ dela toțĭ.

După acestea, totŭ în acea ordine, transpusŭ la grópa dela capulŭ bisericei, unde conducĕtorii năsĕudenĭ i-au destinatŭ locŭ în semnŭ de adêncă iubire și recunoscință.

Aicĭ a vorbitŭ la inimă mai întêiu Dlŭ *Dr. Ioanŭ Popŭ* prof. teol., în numele acelorŭ bărbațĭ și tinerĭ, carĭ au trecutŭ prin institutele nóstre, ridicate și conduse în mare parte și timpŭ lungŭ de fericitulŭ rĕposatŭ; apoi d-lŭ Directorŭ gimn. *Ioanŭ Ciocanŭ* în numele numĕróselorŭ corporațiunĭ alŭ cărorŭ conducĕtorŭ a fostŭ vicarulŭ unŭ lungŭ șirŭ de anĭ, amintindŭ, că acestŭ venerabilŭ bĕtrânŭ a servitŭ intereselorŭ nóstre cu tóte puterile sale: „cândŭ mergêndŭ în frunte, când la mijlocŭ, când la códă și că până trăimŭ, până suntemŭ vii adeseorĭ nu încăpemŭ unulŭ lângă altulŭ".

Aicĭ trebue sĕ mĕ opreseŭ și sĕ constatŭ, că pre câtŭ este de adevĕrată axioma din urmă, pre atâtŭ este de rătăcită afirmarea dintâiu. Când l'ațĭ pusŭ în códă (adecă la urmă) domnilorŭ? Elŭ numai întru atâta a servitŭ causelorŭ nóstre, întru câtŭ plângea cu amarŭ rĕtăcirea celorŭ ce mergeau în frunte. Și atâta e multŭ, căcĭ Dómne, multŭ mai plângea elŭ mai cu sémă în timpulŭ din urmă, când a vĕḑutŭ tradate interesele nóstre!

La urmă totŭ la mormêntŭ a vorbitŭ și preotulŭ Grapini în numele comunei Rodna nouă, unde rĕposatulŭ a vĕḑutŭ lumina ḑilei înainte cu 79 de anĭ.

Multe s'au ḑisŭ despre acestŭ venerabilŭ bĕtrânŭ, dér multe s'au lăsatŭ pe séma istoriei acestui ținutŭ, carea va trebui sĕ țină sémă de faptele marĭ ale acestui bărbatŭ, care sĕracŭ și cu multă observațiune de sine a lucratŭ o viéță întrégă pentru binele ținutului; și atuncĭ mĭ-ar plăcé sĕ nu se uite, că acestŭ venerabilŭ bĕtrânŭ nicĭ odată prin nicĭ o faptă séu cuvêntŭ, n'a tradatŭ interesele nóstre, cu atâtŭ mai puținŭ ale Românismului, și acésta este — tocmai în ḑilele nóstre, pline de ispite, presiunĭ și ademenirĭ — o mare virtute.

Dare-arŭ bunulŭ Dumneḑeu ca în scurtŭ timpŭ sĕ salutămŭ în Năsĕudŭ ca vicarŭ unŭ vrednicŭ urmașŭ alŭ rĕposatului, că Dómne mare lipsă avemŭ de „omŭ"; ér celui ce s'au mutatŭ dela noi sĕ'i ḑicemŭ: Odihnesce în pace, umbră măréță, și privighiéză pentru noi!

†

Literatură.

APELŬ. Subscrisulŭ, edândŭ unŭ opșorŭ pedagogicŭ, întitulatŭ: *Intrebărĭ de educațiune și instrucțiune. Studii pedagogice*", care cuprinde cestiunĭ fundamentale din pedagogia scientifică modernă în formă monografică, speréză a fi sprijinitŭ în nisuințele sale culturale, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, cu câtŭ cestiunile tratate potŭ fi prea ușorŭ cetite de orĭ și ce laicŭ, și pe lângă unŭ formatŭ frumosŭ și cu unŭ prețŭ bagatelŭ de 60 cr. v. a. la 9—10 cóle, se potŭ procura dela „librăria archidiecesană" din Sibiiu promtŭ și de grabă.

Sibiiu, în 3 Noemvre 1891.

Dr. Petru Span.

A apărutŭ:

Codicele Mateiu Voileanu. Scrierĭ din prima jumĕtate a vécului trecutŭ publicate de *Mateiu Voileanu*, asesorŭ consistorialŭ. Sibiiu, tiparulŭ tipografiei archidiecesane 1891. Formatŭ 8⁰ cu 144 paginĭ și unŭ facsimilŭ. Prețulŭ 80 cr.

Convocări.

Onoratele Dómne membre ale „Reuniunei femeilorŭ române" din locŭ se invită prin acésta la adunarea gelerală ordinară, ce se va ținé, Joi în 7/19 Noemvre a. c. la 3 óre p. m. în sala cea mare din edificiulŭ școlelorŭ din Gróverĭ.

Brașovŭ, 24 Octomvre 1891 st. v.

Agnes Dușoiu — președintă. **Lazarŭ Nastasi.** — actuarŭ.

Pe basa conclusului conferinței învĕțătorilorŭ din tractulŭ Aradului, ținute în Peșca română la 5/17 Iuniu 1891, se convócă conferința a II-a din a. c. a Reuniunei cercuale a învĕțătorilorŭ rom. gr. or. din protopopiatulŭ Aradului, care se va ținé în comuna Micălaca în 30 Octomvre v. (11 Novembre n.) a. c.

Programa. I. Diminéța: 1) La órele 8 întrunire în biserica rom. gr. or. asistândŭ la chemarea Duhului Sft. 2) Deschiderea ședinței prin președinte. 3) Cetirea și autenticarea protocolului ședinței premerse. 4) Ascultarea prelegerei în școlele învĕțătorilorŭ: Savu Bugariu și Savu Mihuța.

II. După ameḑĭ: 5) Mĕsurile metrice", preleg. pract. de prof. Teodorŭ Ceontea. 6) „Mĕtăsăritulŭ", disertațiune de Nicol. Stefu. 7) „Eserciții̇le intuitive cetitulŭ și scrisulŭ în școl. poporale", tractate de fiă-care învĕțătorŭ conformŭ împărțirei făcute de comisiunea esmisă din ședința trecută. 8) Diverse propunerĭ, încasarea taxelorŭ de membru. 9) Designarea timpului și locului ședinței viitóre 10) Inchiderea ședinței prin președinte.

Aradŭ, la 21 Octomvre 1891.

Ioanŭ Efticiu, președinte. **Iosifŭ Moldovanŭ,** notariu.

Cununii. D-lŭ *Simeonŭ Pasca,* funcționarŭ și proprietarŭ în Sălciua inf., anunță căsătoria sa cu d-na *Natalia Pasca* n. *Piso* din Sibiiu.

D-lŭ *Mihaiu Pĕrvu* profesorŭ, s'a cununatŭ la 2 Noemvre n. c. cu d-ra *Amalia Gălbinescu*, fiica parochului românŭ gr. or. Andronŭ Gălbinescu din Sara-Vale.

Dorimŭ fericire tinerilorŭ mirĭ!

DIVERSE.

Vesuviulŭ. Ḑiarele italienescĭ publică o convorbire cu prefesorulă Palmieri, directorulŭ Observatorului vulcanului Vesuviu. Acestŭ savantŭ, care din cutremurile de pămêntŭ și din vulcane șĭ-a făcutŭ aprópe unica afacere a viței sale, declară, că aparițiunea noului vulcanŭ alŭ mărei de Sicilia este resultatulŭ unei marĭ mișcărĭ telurice, ce s'a desvoltatŭ în acești din urmă anĭ. „Mișcarea a produsŭ, ḑice elŭ, cutremurulŭ de pămêntŭ dela Nice, dela Menton și din alte localitățĭ ale Italiei septentrionale. De acolo a trecutŭ în Sicilia urmându-șĭ mișcarea spre Sudŭ". D'abea profesorulŭ Palmieri 'șĭ dăduse consultațiunea, când telegrafulŭ ne informa, că mișcarea subterană trecuse Mediterana și se simțise deja în mai multe localitățĭ din provincia Constantine.

Fumulŭ. De cât-va timpŭ unŭ însemnatŭ numĕrŭ de bărbațĭ competențĭ se îndeletnicescŭ sĕ utilisese fumulŭ ce ese din coșurile usinelorŭ séu alŭ locomotivelorŭ. Fumulŭ ar fi conținêndŭ nisce sub-produse carĭ suntŭ de fórte mare prețŭ. O companiă engleză esploatéză deja fumulŭ mai multorŭ uzinĭ și scotŭ din elŭ unŭ soiu de uleiu care slujesce la injecțiunea traverselorŭ de lemnŭ de pe căile ferate. Ar fi de doritŭ, din punctulŭ de vedere alŭ higienei, ca tóte gazurile uzinelorŭ sĕ fiă astfelŭ transformate spre a se purifica aerulŭ orașelorŭ industriale.

Datoriile Europei. O statistică totŭdéuna interesantă este aceea a datoriilorŭ publice ale Statelorŭ europene. După cea din urmă din aceste statistice, étă cum se repartiséză asupra locuitorilorŭ diferitelorŭ state datoriile ce au: In Belgia datoria este de 366 fr. de locuitorŭ; în Francia 842; în Englitera 470; în Austro-Ungaria 347; în Rusia 164; în Italia 480; în Germania 191; în Spania 270; în România 196. Statele Unite ale Americei au o datoriă care repartisată asupra locuitorilorŭ face 139 de sufletŭ.

Proprietarŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ interimalŭ:
Gregoriu Maiorŭ.

Eu ḑicŭ, că genesa marseillaisei este supranaturală, ceea ce pare la ea misteriosŭ este *sufletulŭ*, *ființa*, — aceste esistă independentŭ de forma materială, chiar de musica și textulŭ ei. Sĕ ne închipuimŭ că se va nimici odată textulŭ, acordulŭ, notele, și orĭ ce carte, care tractéză despre ea, totușĭ va rĕmâné „ființa", ce a fostŭ creată, care nu póte muri, care aprinde spiritele și sufletele nóstre, care ne însuflețesce până la delirŭ și ne conduce în lupte, și acésta ființă este... *marseillaisa*!

Sĕ vedemŭ acum cum preamărescŭ celelalte arte marseillaisa.

Marele Nourrit este celŭ dintâiu care o cântă cu entusiasmŭ. Ḑece anĭ mai târḑiu, deslănțuesce ea în *Cirque Olympique* în piesa „*La Revolution Francaise*" de Ferdinand Lalouc și Fabrice Labrousse unŭ entusiasmŭ fără sémĕnŭ.

Unŭ duce ḑise, când părăsi representațiunea:

„Ce frumosŭ lucru este marseillaisa. Eram sĕ mĕ repedŭ pe scenă și sĕ mĕ înscriu între voluntarĭ."

In fine vestita *Rachel*, esecută imnulŭ Franciei, în anulŭ 1848 după actulŭ alŭ 4-lea alŭ piesei: „*Horace*" fiindŭ aplaudată cu însuflețire de publicŭ.

Și Gustav Doré — cine nu cunósce ilustrațiunile sale sublime!... șĭ-a cercatŭ penelulŭ sĕu artisticŭ cu marseillaisa, mai multe tablourĭ suntŭ consacrate ei. Celŭ mai frumosŭ representă unŭ câmpŭ acoperitŭ de cadavre — după luptă. Rănițiĭ îșĭ ridică capetele și se uită cu privirĭ rătăcite spre îndepărtatulŭ orizontŭ. Deodată se ivesce unŭ zîmbetŭ de speranță pe fețele tuturorŭ acestorŭ muribunḑĭ. Ei obsérvă pe copii lorŭ, carĭ se avênta pe spinarea cailorŭ fără stăpânŭ, carĭ alérgă pe câmpiă. Unulŭ dintre aceștĭ micĭ eroi, unŭ copilŭ de doi-spre-ḑece anĭ, ridicase stindardulŭ. Ura! Lupta încă nu e perdută! Cu o încordare supra-omenéscă i întinde sabia unŭ oficerŭ frumosŭ de cuirassirĭ, care móre pe o grămadă de cadavre — —

Din tabloulŭ acesta frumosŭ auḑimŭ strofele sublime:

Nous entrerons dans la carrière.
(Vomŭ intra în carieră.)
Quand nos ainé's n'y seront plus
(Când părinții noștri nu mai suntŭ).
Nous y trouverons leurs poustière.
(Vomŭ afla cenușa lorŭ acolo.)
Et les restes de leurs vertus.
(Și urmele virtuțilorŭ lorŭ.)

* * *

Rouger de l'Isle trăì ca bĕtrânŭ dintr'o mică pensiune de 1200 francĭ, care o cerù Beranger pentru elŭ, în Choisy le Roi. Intr'o ḑi scóseră afară din casa din strada Vertus unŭ cosciugŭ simplu, pe care se afla o corónă de laurŭ, crucea legiunei de onóre, și sabia unui oficerŭ de geniu. Lucrătorĭ dimprejurŭ, primarulŭ Boirin, generalulŭ Blein îlŭ însoțiră și pe mormêntulŭ deschisŭ alŭ lui Rouger de l'Isle — căcĭ elŭ era — cântară toțĭ aceștĭ ómenĭ jalnicĭ imnulŭ înfocatŭ alŭ marseillaisei.

Pe mormêntulŭ lui Rouger del'Isle stă scrisŭ:

„Când revoluțiunea francesă în 1792 avea sĕ se rĕsboéscă cu regĭ, îi dădù elŭ ei, pentru ca sĕ învingă — — — *Marseillaisa*."

(*„Politik"*) Ucu.

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 5 Noemvre st. n. 1891.

Bancnote românesci	Cump.	9 29	Vênd.	9.32
Argintŭ românescŭ -	„	9 22	„	9.27
Napoleon-d'orĭ - -	„	9.50	„	9.34
Lire turcescĭ - -	„	10 50	„	10.55
Imperialĭ - - - -	„	9.50	„	9 55
Galbinĭ - - - -	„	5.40	„	5.45
Scris. fonc. „Albina" 6%		—.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	—.—	„	—.—
Ruble rusescĭ - - -	„	121.—	„	122.—
Mărcĭ germane - -		57.40	„	57.75

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa din Viena

din 4 Noemvre a. c. 1891

Renta de aurŭ 4%	103 50
Renta de hârtiă 5%	100.95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	115.90
dto argintŭ	97.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [1-ma emisiune]	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisunei]	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	111 50
Bonurĭ rurale ungare	90 50
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ unguresců	141.10
Imprumutulŭ cu premiulŭ unguresců	129.70
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	91.45
Renta de hârtiă austriacă	91.20
Renta de argintŭ austriacă	108.20
Renta de aurŭ austriacă	136.25
Losurĭ din 1860	1011.—
Acţiunile băncei austro-ungare	1008
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	321.25
Acţiunile băncei de creditŭ austr	275.50
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.59
Napoleon-d'orĭ	9.34
Mărcĭ 100 împ. germane	57.75
Londra 10 Livres sterlinge	117.55

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniile orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Octomvre 1891.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelerătŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelerătŭ
Viena	10.50	8.—		3.25
Budapesta	8.30	1.50	5.50	9.15
Szolnok	11.38	3.57	9.22	11.19
P. Ladány	2.12	5.51	11.53	12.57
Oradea-mare	3.53	7.06	1.50	2.12
	4.—	7.13	2.24	2.19
Mező-Telegd	4.39	7.43	3.03	2.49
Rév	5.22	8.18	3.46	3.26
Bratca	5.45		3.57	
Bucia	6.05	8.51	4.29	
Ciucia	6.31	9.07	4.55	4.21
Huedin	7.12	9.37	5.34	4.55
Stana	7.29		5.51	
Aghiriş	7.49		6.12	
Ghirbău	8.01		6.25	
Nădĕşel	8.14		6.39	5.47
Cluşiu	8.29	10.37	6.56	6.—
	8.46	11.10	8.20	6.18
Apahida	9.03	11.28	8.45	6.34
Ghiriş	10.12	12.38	10.21	7.34
Cucerdea	10.37	1.14	11.09	7.57
Uióra	10.56	1.21	11.17	
Vinţul de sus	11.04	1.29	11.26	
Aiudŭ	11.28	1.54	11.54	8.22
Teiuşŭ	11.45	2.13	12.18	8.38
	12.13		12.58	8.43
Crăciunelŭ	12.44		1.34	
Blaşiu	12.59		1.51	9.14
Micăsasa	1.35		2.29	
Copşa mică	1.51		2.48	9.48
	2.12		3.03	9.50
Mediaşŭ	2.31		3.26	10.06
Elisabatopole	3.04		4.07	10.28
Sighişóra	3 46		4.49	11.04
Haşfalĕu	4.04		5.35	11.19
Homorodŭ	5.26		7.23	12.27
Augustinŭ	6.10		8.09	12.58
Apaţa	6.41		8.43	1.15
Feldióra	7.17	Tren de persóne	9.18	1.35
Braşovŭ	8.—		10.05	2.09
		12.20		2.19
Timişŭ		1.41		3.01
Predealŭ		2.26		3.31
Bucurescĭ		8.50		9.30

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ accelerătŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelerătŭ	Trenŭ de persón.
Bucurescĭ	7.35		8.50	
Predealŭ	1.12		5.16	
Timişŭ	1.42		5.57	
Braşovŭ	2.18	4.20	6.58	
	2.48	5.07		7.23
Feldióra	3.19	5.42		8.03
Apaţa	3.40	6.09		8.37
Augustinŭ	3.56	6.55		9.04
Homorodŭ	4.29	8.23		9.46
Haşfalĕu	5.34	8.53		11.03
Sighişóra	5.54	9.31		11.29
Elisabetopole	6.21	10.09		12.06
Mediaşŭ	6.42	10.31		12.37
Copşa mică	6 55	10.47		12.53
	6.57	11.06		1.18
Micăsasa		11.42		1.39
Blaşiu	7.31	11.57		2.13
Crăciunelŭ		12.28		2.27
Teiuşŭ	8.—	1.08	1.25	2.49
	8.07	1.35	1.50	3.47
Aiudŭ	8.24	2.05	2.12	4.07
Vinţul de sus		2.13	2.19	4.28
Uióra		2.31	2.39	2.34
Cucerdea	8.54	3.18	3.15	4.52
Ghirişŭ	9.23	4.45	4.32	5.26
Apahida		5.14		6.34
Cluşiu	10.45	6.08	4.53	6.52
	11.01	6.29	5.30	7.40
Nădăşelŭ		6.47	5.47	8.—
Ghîrbău				8.15
Aghireşŭ		7.02	6.11	8.29
Stana	12.17	7.28		8.53
B. Huiedin	12.47	7.47	6.43	9.12
Ciucia		8.25	7.12	9.51
Bucia		8.51		10.06
Bratca	1.26	9.10	7.51	10.23
Rév		9.30		10.42
Mező-Telegd	1.52	10.07	8.17	11.17
Oradea mare	2.18	10.44	8.42	11.51
	2.25	11.04	8.47	12.09
P. Ladány	3.46	1.16	10.09	2.24
Szolnok	5.26	3.31	11.51	4.47
Budapesta	7.30	6.35	1.55	8.40
Viena	1.40	1.40	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelerătŭ	Trenŭ de persón.
Viena	10.50	8.—	3.25
Budapesta	8.15	1.50	9.50
Szolnok	11.14	3.57	1.05
Aradŭ	3.45	6.52	5.24
	4.30	T. d. per. 2.20	5.46
Glogovaţŭ	4.42	2.34	5.57
Gyorok	5.03	3.05	6.19
Paulişŭ	5.14	3.23	6.30
Radna Lipova	5.32	3.39	6.48
Conop	5.56		7.12
Bêrzava	6.12		7.27
Soborşinŭ	6.58		8.07
Zamŭ	7.26		8.33
Gurasada	7.52		8.57
Ilia	8.08		9.13
Branicica	8.26		9.29
Deva	8.52		9.53
Simeria (Piski)	9.50		10.19
Orăştia	10.16		10.50
Şibotŭ	10.36		11.16
Vinţ. de josŭ	11.—		11.44
Alba-Iulia	11.26		12.06
Teiuşŭ	11.53		12.38

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelerătŭ	Trenŭ de persón.
Teiuşŭ	3.09		1.39
Alba-Iulia	3.50		2.19
Vinţ. de josŭ	4.09		2.36
Şibotŭ	4.52		3.03
Orăştia	4.55		3.30
Simeria (Piski)	5.23		4.17
Deva	5.59		4.33
Branicica	6.24		4.55
Ilia	6.49		5.17
Gurasada	7.—		5.28
Zamŭ	7.28		5.53
Soborşinŭ	8.03		6.24
Bêrzava	8.54		7.02
Conopŭ	9.10		7.17
Radna Lipova	9.44	5.14	7.46
Paulişŭ	9.58	6.01	7.57
Gyorok	10.11	6.20	8 08
Glogovaţŭ	10.34	6.49	8.30
Aradŭ	10.46		8.40
	11.18	8.24	9.05
Szolnok	4.15	11.51	2.21
Budapesta	7.20	1.55	5.50
Viena	6.05	7.20	1.40

Simeria (Piski) Petroşenĭ

Simeria	6.—	10.35	4.22
Streiu	6.35	11.26	4.58
Haţegŭ	7.21	12.23	5.42
Pui	8.06	12.—	6.36
Crivadia	8.47	2.23	7.24
Baniţa	9.21	3.19	8.04
Petroşenĭ	9.45	4.—	8.36

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	6.—	10.50	6.20
Baniţa	6.41	11.40	6.54
Crivadia	7.19	12.19	7.20
Pui	7.57	1.05	7.51
Haţegŭ	8.36	1.54	8.25
Streiu	9.18	2.49	9.01
Simeria	9.52	3.27	9.35

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.15	11.30	7.15
Vinga	7.32	12.47	8.04
Timişóra	8.42	2.04	8.57

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.20	1.11	5.05
Vinga	7.21	2.46	6.40
Aradŭ	8.03	3.50	7.50

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.48	10.35	3.40	10.20
Turda	8.08	10.55	4.—	10.44

Turda—Ghirişŭ

Turda	4.50	9.30	2.30	8.50
Ghirişŭ	5.10	9.50	2.50	9.10

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	4.30	11.25
Odorheiu	7.21	2.11

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.15	3.15
Sighişóra	10.52	6.10

Careii-marĭ—Zelău

Careii-marĭ	5.50
Zelău	11.—

Zelău—Careii-marĭ

Zelău	1.56
Careii-marĭ	6.48

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa mică	3.—	10.47	7.10
Şeica-mare	3.31	11.27	7.43
Loamneş	4.15	12.08	8.27
Ocna	4.46	12.38	8.59
Sibiiu	5.10	1.—	9.23

Sibiiu—Copşa-mică

Sibiiu	7.35	4.34	10.17
Ocna	8.02	4.58	10 43
Loamneş	8.30	5.25	11.09
Şeica-mare	9 05	5.55	11.40
Copşa mică	9.34	6.20	12.05

Cucerdea-Oşorheiu-R.-săs.

Cucerdea	2.50	8.20	2.41
Ludoş	3 34	9.11	3.27
Oşorheiu	5.20	11.17	5.14
	5.35		5.36
Regh.-săs.	7.10		7.15

Regh.-săs.-Oşorh.-Cucerdea

Regh.-săs.		8.—	8.15
Oşorheiu		9.35	9.53
	5.21	5.54	10.20
Ludoş	6.58	7.41	12.06
Cucerdea	7.47	8.25	12.50

Simeria (Piski)—Hunedora

Simeria (Piski)	10.50	4.40	9.16
Cerna	11.13	5.03	9.34
Hunedóra	11.48	5.38	9.58

Hunedora—Simeria (Piski)

Hunedóra	4.46	2.32	7.22
Cerna	5.11	3.—	7.50
Simeria	5.28	3.20	8.10

Brasov—Zêrnescĭ

Braşov	5.45	2.58
Zêrnescĭ	7.26	4.39

Zêrnescĭ—Braşov

Zêrnescĭ	8.—	5.20
Braşov	9.24	6.44

Braşov—S.-Georgiu

Braşovŭ	8.30	3.10
Uzonŭ	9 43	5.23
S.Georgiu	10.23	5.03

S.-Georgiu—Brasov.

S.-Georgiu	6.32	5.17
Uzonŭ	7.00	5.45
Braşovŭ	8.08	6 53

Mureşŭ-Ludoşŭ—Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagu-Budatelicŭ	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa—Mureşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	1.16
Ţagu-Budatelicŭ	4.15
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.